

Bruxelles, 14.11.2012
COM(2012) 670 final

RAPORT AL COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN ȘI CONSILIU

privind implementarea directivei-cadru privind apa (2000/60/CE)

Planuri de management al bazinelor hidrografice

(Text cu relevanță pentru SEE)

{SWD(2012) 379 final}

RAPORT AL COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN ȘI CONSILIU

privind implementarea directivei-cadru privind apa (2000/60/CE)

Planuri de management al bazinelor hidrografice

(Text cu relevanță pentru SEE)

1. INTRODUCERE

Directiva-cadru privind apa (DCA¹) a introdus în 2000 obiective noi și ambițioase pentru protejarea și refacerea ecosistemelor acvatice ca bază pentru asigurarea utilizării sustenabile a apei pe termen lung pentru oameni, economie și natură. Directiva-cadru privind apa a încorporat într-un instrument obligatoriu din punct de vedere juridic principiile fundamentale de gospodărire integrată a bazinelor hidrografice care să reunească perspective economice și ecologice în activitatea de gospodărire a apelor.

DCA a stabilit un program și un calendar în funcție de care statele membre să elaboreze planuri de management al bazinelor hidrografice (PMBH) până în 2009. Planurile ar fi trebuit să identifice toate acțiunile care trebuie întreprinse în districtele hidrografice pentru îndeplinirea obiectivelor DCA.

Punerea în aplicare a DCA a fost sprijinită începând cu 2001 de un efort de cooperare informală în conformitate cu strategia comună de implementare (SCI), condus de managerii din domeniul apei din statele membre și Comisie, cu participarea tuturor părților interesate relevante. SCI a generat documente de orientare și un număr mare de documente strategice, reprezentând o platformă valoroasă pentru schimbul de experiență și de bune practici.

Prezentul raport de implementare al Comisiei este prevăzut la articolul 18 din DCA și se bazează pe evaluarea de către Comisie a planurilor de management al bazinelor hidrografice, transmise de statele membre. Raportul este însoțit de documente de lucru ale serviciilor Comisiei, care includ o evaluare detaliată a planurilor de management al bazinelor hidrografice, și reprezintă una dintre bazele Comunicării Comisiei privind planul de salvagardare a resurselor de apă ale Europei.

2. PRINCIPALELE ELEMENTE ALE DIRECTIVEI-CADRU PRIVIND APA

Obiectivul principal al DCA este atingerea unei stări ecologice bune a tuturor corpurilor de apă până în 2015. Aceasta cuprinde obiectivele pentru starea ecologică și chimică bună a apelor de suprafață și pentru starea chimică și cantitativă bună a apelor subterane.

Principalul instrument pentru punerea în aplicare a DCA este PMBH, în tandem cu programul de măsuri (PM). Procesul de planificare începe cu transpunerea și cu demersurile administrative, fiind urmat de caracterizarea districtelor hidrografice², de monitorizarea și evaluarea stării, de stabilirea obiectivelor, și, în cele din urmă, de programul de măsuri și implementarea acestora. Monitorizarea și evaluarea eficacității măsurilor reprezintă resurse informaționale vitale care fac legătura între un ciclu de planificare și următorul. Programul de măsuri constituie instrumentul de reacție la presiunile identificate, permițând astfel bazinului hidrografic/corpului de apă să atingă o stare bună.

¹ Directiva 2000/60/CE de stabilire a unui cadru de politică comunitară în domeniul apei, completată de Directiva privind apele subterane (2006/118/CE) și Directiva privind standardele de calitate a mediului (2008/105/CE).

² Aceasta include analiza presiunilor și impactului, analiza economică, delimitarea corpurilor de apă și stabilirea tipologiei și a condițiilor de referință pentru corpurile de apă de suprafață, precum și baza pentru evaluarea stării ecologice.

Rezistența procesului de planificare, adecvarea și fiabilitatea PMBH depind de o bună implementare a fiecărei etape intermediare. În cazul în care, de exemplu, o presiune semnificativă este trecută cu vederea în timpul analizei presiunilor și impactului, monitorizarea nu va fi, probabil, concepută s-o evalueze, iar programul de măsuri nu va conține măsuri de soluționare.

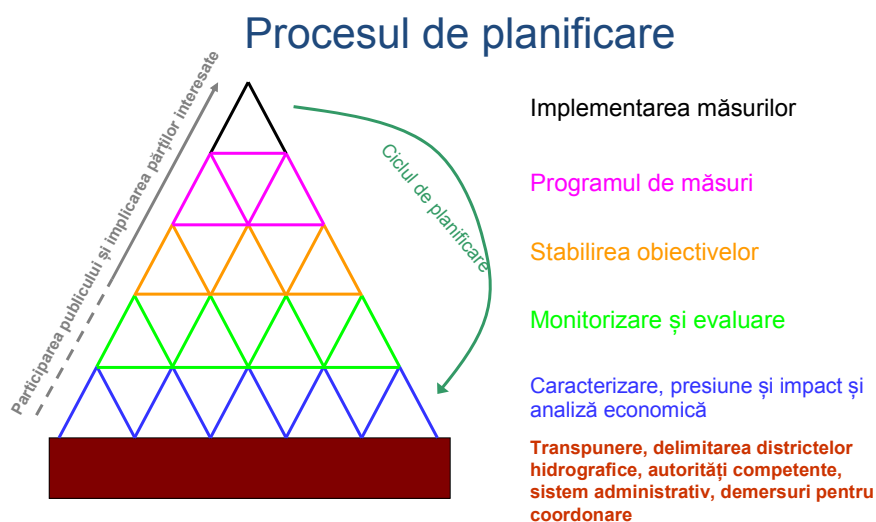

Figura 1: Reprezentare schematică a procesului de planificare DCA

3. EVALUAREA PLANURILOR DE MANAGEMENT AL BAZINELOR HIDROGRAFICE

Evaluarea planurilor de management al bazinelor hidrografice se bazează pe raportarea de către statele membre, care cuprinde planuri publicate și documentele de însoțire,³ și pe raportarea electronică prin sistemul european de informații privind apa (WISE)⁴. Evaluarea planurilor este o sarcină complexă, care implică tratarea unei multitudini de informații în 21 de limbi.

Evaluarea Comisiei va fi la fel de precisă ca rapoartele transmise de statele membre. Se știe faptul că raportarea presupune eforturi importante din partea statelor membre, în special în ceea ce privește raportarea electronică în sistemul WISE. Există rapoarte de foarte bună calitate, însă și cazuri în care raportarea conține lacune sau contradicții.

4. SITUAȚIA ADOPTĂRII ȘI RAPORTĂRII PLANURILOR DE MANAGEMENT AL BAZINELOR HIDROGRAFICE (PMBH)

Numărul statelor membre care au adoptat și au raportat toate planurile lor este de 23. Există 4 state membre (BE, EL, ES și PT) care fie nu au adoptat planuri, fie doar au adoptat și raportat

³ A se vedea

⁴ A se vedea și în special

5. CONCLUZIILE COMISIEI: MESAJE CHEIE ȘI RECOMANDĂRI

5.1. Se va realiza obiectivul de a avea o stare ecologică bună în 2015?

Realizarea obiectivului DCA de obținere a unei stări bune este necesar pentru asigurarea disponibilității pe termen lung a unei cantități suficiente de apă de bună calitate. O stare bună a tuturor apelor va permite ecosistemelor acvatice să se redreseze și să furnizeze serviciile ecosistemice necesare pentru a susține viața și activitatea economică care depind de apă.

Evaluarea planurilor de management al bazinelor hidrografice indică faptul că se vor înregistra progrese către realizarea acestui obiectiv, însă se preconizează că o proporție semnificativă a corpurilor de apă nu va reuși să-l atingă în 2015. Există mai multe explicații pentru acest lucru. Evaluarea planurilor de management al bazinelor hidrografice de către Comisie⁸ identifică principalele obstacole întâlnite în fiecare stat membru și subliniază faptul că presiunile hidromorfologice, poluarea și supraexploatarea rămân principalele presiuni exercitate asupra mediului acvatic.

	Nr. de state membre	Nr. corpurilor de apă	% corpurilor de apă în stare bună sau potențial bună - 2009	% corpurilor de apă în stare bună sau potențial bună - 2015	Progresele 2009-2015, în %	Stare necunoscută în 2009, în % ⁹
Starea ecologică a apelor de suprafață	21 ¹⁰	82684	43	53	10	15
Starea chimică a apelor de suprafață	Informații neconcludente pentru stabilirea referinței pentru 2009 ¹¹					40
Starea cantitativă a apelor subterane ¹²	24	5197	85	92	7	6
Starea chimică a apelor subterane	24	5197	68	77	9	3

Sursă: Informațiile transmise de statele membre, 2012

Informațiile furnizate în planurile de management al bazinelor hidrografice privind starea chimică a apelor de suprafață nu sunt suficient de concludente pentru stabilirea unei referințe pentru 2009. Calitatea chimică a corpurilor de apă s-a îmbunătățit în mod semnificativ în ultimii 30 de ani, dar situația substanțelor prioritare introduse de DCA se menține sub limita prevăzută de obiective. O mare parte a corpurilor de apă de suprafață sunt raportate ca având

⁸ A se vedea documentele de lucru însoțitoare ale serviciilor Comisiei.

⁹ ES, PT și EL nu au fost incluse din cauza lipsei PMBH.

¹⁰ Starea ecologică: Nu sunt incluse țările care nu au raportat planurile de management al bazinelor hidrografice, nu au raportat excepții sau au o pondere mare a corpurilor de apă cu stare necunoscută.

¹¹ Starea chimică: mai mult de 40% din corpurile de apă de suprafață sunt raportate ca având „stare chimică necunoscută”, iar pentru restul corpurilor de apă evaluarea nu este comparabilă.

¹² Cifrele nu includ FI și SE, care au un număr foarte mare de corpuri de apă mici în stare bună.

stare chimică necunoscută. În plus, primele PMBH prezintă grade diferite de implementare a Directivei 2008/105/CE privind standardele de calitate a mediului în domeniul apei și acest lucru face dificil de comparat evaluarea stării chimice în statele membre.

Directiva-cadru privind apa recunoaște că realizarea unei stări bune ar putea dura mai mult în cazul anumitor corpuri de apă. Din acest motiv, ea permite statelor membre să se bazeze pe o derogare pe baza condițiilor naturale ale corpului de apă și să prelungească termenul până în 2027 sau chiar ulterior¹³.

Termenul limită pentru realizarea unei stări bune a apelor poate fi, de asemenea, prelungit în cazul în care, printre altele, aceasta este imposibilă din punct de vedere tehnic sau presupune costuri disproporționate de restabilire a corpului de apă la o stare ecologică bună până în 2015¹⁴. În cazul în care se aplică excepții, DCA impune statelor membre să justifice și să explice motivele acestor derogări în planurile de management al bazinelor hidrografice. Aceasta înseamnă să explice pe ce bază au fost făcute evaluările condițiilor naturale, ale costurilor disproporționate și/sau ale ne fezabilității tehnice, precum și modul în care înțeleg să avanseze către obiectivul de „stare ecologică bună”. Această justificare este esențială pentru transparența și răspunderea în ceea ce privește procesul decizional.

De prea multe ori, în planurile de management al bazinelor hidrografice, excepțiile sunt utilizate pentru a justifica utilizările și practicile de management existente, care nu urmăresc îndeplinirea obiectivelor DCA.

Recomandări adresate statelor membre:

- *să evalueze obstacolele care au împiedicat implementarea primului ciclu și să ia măsuri pentru a le depăși în al doilea ciclu;*
- *să ia măsuri mai ambițioase pentru atingerea unei stări ecologice bune; dacă au dubii despre eficacitate, să ia măsuri cu rezultate sigure.*

5.2. Monitorizare și evaluare: cunoștințe solide pentru a lua decizii în cunoștință de cauză

Folosirea unei monitorizări intense și aplicarea unor metode solide pentru a realiza o evaluare cuprinzătoare a stării corpurilor de apă reprezintă două elemente esențiale pentru buna funcționare a gospodăririi apelor. Costurile de monitorizare sunt mult mai mici decât costul luării unor decizii inadecvate.

Directiva-cadru privind apa prevede programe de monitorizare adaptive care pot fi utilizate pentru a acorda prioritate monitorizării acolo unde este cel mai necesar. Programele de monitorizare inteligentă ar trebui să fie parte integrantă a dezvoltării bazei de date utilizate la elaborarea și implementarea măsurilor. În multe programe de monitorizare nu este clar dacă, și în ce mod, informațiile privind caracterizarea și presiunile sunt utilizate în dezvoltarea ulterioară a planurilor de management al bazinelor hidrografice.

O deficiență evidentă de monitorizare reiese din informațiile raportate Comisiei, conform cărora aproximativ 15% din corpurile de apă de suprafață din UE au stare ecologică necunoscută, iar 40% au stare chimică necunoscută. În unele state membre, starea ecologică și

¹³ Articolul 4 alineatul (4) litera (c).

¹⁴ Articolul 4 alineatul (4), articolul 4 alineatul (5) și articolul 4 alineatul (7).

chimică a apelor este necunoscută pentru mai mult de 50% din corpurile de apă. Este necesar un efort ferm pentru remedierea acestei situații.

Starea ecologică, astfel cum este definită în DCA, este o expresie a calității structurii și a funcționării ecosistemelor acvatice. Exercițiul de intercalibrare în temeiul DCA a comparat metodele de evaluare a stării ecologice aplicate de statele membre pentru a asigura că acestea sunt conforme cu definițiile din DCA, garantând comparabilitatea rezultatelor între statele membre. Exercițiul a promovat un amplu schimb de informații care a permis țărilor cu mai puțină experiență în evaluarea stării ecologice să beneficieze de cunoștințele celorlalte țări.

În ciuda progreselor semnificative, unele țări prezintă deficiențe importante în ceea ce privește dezvoltarea și aplicarea metodelor de evaluare. În mai multe cazuri, exercițiul de intercalibrare a fost luat drept un exercițiu științific, neutilizat în domeniul gospodăririi apelor. Deficiențele sunt semnificative în cazul apelor tranzitorii, al apelor costiere și al metodelor de evaluare biologică sensibile la presiunile hidromorfologice, care sunt cele mai importante presiuni ce împiedică obținerea unei stări ecologice bune a corpurilor de apă.

Din evaluarea stării chimice reiese că o mare parte a corpurilor de apă au stare necunoscută. Monitorizarea chimică este insuficientă în multe state membre care nu monitorizează toate substanțele prioritare sau care monitorizează un număr limitat de corpuri de apă.

Recomandări adresate statelor membre:

- *să îmbunătățească și să extindă instrumentele de monitorizare și evaluare pentru a asigura o imagine globală corectă și detaliată din punct de vedere statistic a stării mediului acvatic, în vederea eforturilor viitoare de planificare.*

5.3. Cadru juridic și guvernare

Un cadru juridic solid și structuri adecvate de guvernare sunt condiții prealabile esențiale pentru succesul gospodăririi integrate a bazinelor hidrografice.

DCA a introdus o nouă perspectivă în materie de gospodărire a apei, prin plasarea protecției mediului acvatic și a obiectivelor ecologice în centrul unei abordări a gospodăririi integrate a apei la scara bazinelor hidrografice. În acest scop, se preconiza o adaptare a cadrelor juridice existente și a sistemelor de gospodărire a apelor.

Deși s-au înregistrat progrese semnificative, acest lucru nu s-a întâmplat în cele mai multe state membre, unde situația a rămas aceeași. Obiectivele de mediu din DCA par să fi fost incluse ca obiective suplimentare, fără să fie cu adevărat integrate în deciziile de politică.

Coordonarea adecvată în procesul decizional la nivel transsectorial este esențială. Deciziile privind activitățile economice care nu țin cont de situația actuală și nici de disponibilitatea viitoare a resurselor de apă pot stimula practicile nesustenabile, precum exploatarea excesivă a resurselor, cu consecințe negative pentru mediu, pentru populație și pentru alte sectoare economice. Odată cu adoptarea directivei-cadru privind apa, se așteaptă ca statele membre să includă în planurile de management al bazinelor hidrografice măsuri care să vizeze toate utilizările apei și care să asigure coerența între planurile de management al bazinelor hidrografice și alte instrumente de planificare spațială. DCA introdus, de asemenea, trecerea de la abordările tradiționale bazate pe utilizarea apei către o abordare mai integrată, care ar trebui să se reflecte într-un sistem de guvernare. Acest lucru s-a întâmplat în proporții diferite. În unele cazuri, responsabilitatea pentru implementarea DCA a fost încredințată unor

unități specializate, fără legături clare cu gospodărirea cotidiană a apei sau fără feedback la nivel de bazin. Consecința acestui fapt este suprapunerea abordărilor și, în unele cazuri, incompatibilitatea cu obiectivele DCA a anumitor decizii și acțiuni.

Cooperarea transfrontalieră și coordonarea proceselor de implementare sunt, de asemenea, esențiale pentru aplicarea principiului de management la scara bazinelor hidrografice prevăzute de DCA, având în vedere în special faptul că bazinele hidrografice transfrontaliere acoperă cea mai mare parte a UE. Cu ocazia adoptării directivei-cadru privind apa, cooperarea internațională a fost consolidată și îmbunătățită semnificativ. În unele cazuri, a trecut de la un simplu schimb de informații la o diagnosticare a unei probleme comune și la decizii comune privind măsurile transfrontaliere. Au fost pregătite planuri de management al bazinelor hidrografice comune din bazinele transfrontaliere mari, dar eforturile pentru coordonarea la nivelul măsurilor trebuie să continue.

Participarea publicului și a utilizatorilor la gospodărirea apelor este un alt element cheie introdus de Directiva-cadru privind apa. O abordare proactivă poate facilita luarea unor decizii optime care sunt mai acceptabile și mai bine aplicate pe teren. Transparența față de modul în care se iau în considerare rezultatele proceselor de consultare este importantă și există unele exemple bune în acest sens.

Recomandări adresate statelor membre

- *să continue consolidarea gospodăririi multidisciplinare integrate a apelor; să caute soluții care să asigure un echilibru între protecția mediului și dezvoltarea economică sustenabilă pe termen lung și, atunci când este necesar, să adapteze abordările juridice și administrative;*
- *să favorizeze coordonarea cu alte țări din bazine hidrografice comune în cadrul procesului de elaborare a PMBH, să agreeze și să implementeze măsuri transfrontaliere;*
- *să implice părțile interesate și autoritățile de la începutul procesului de planificare și să facă dovadă de transparență.*

5.4. Integrarea aspectelor cantitative și calitative în domeniul gospodăririi apelor

Buna gospodărire a apelor ar trebui să integreze aspecte calitative și cantitative: îndeplinirea obiectivelor DCA este posibilă numai dacă ecosistemele acvatice pot beneficia de o cantitate suficientă de apă curată. În acest scop, fluxul ecologic este necesar pentru sprijinirea stării ecologice și pentru a asigura disponibilitatea apei pentru utilizări diferite. Relevanța problemelor cantitative este recunoscută în multe bazine hidrografice din întreaga Europă. Planurile de management al bazinelor hidrografice au identificat măsuri care vizează deficitul de apă și seceta, fenomene care vor lua probabil amploare din cauza efectelor schimbărilor climatice¹⁵. Cu toate acestea, în planurile de management al bazinelor hidrografice au fost identificate deficiențe în ceea ce privește calitatea și disponibilitatea unor seturi de date și lipsa unor măsuri coerente.

Unele planuri de management al bazinelor hidrografice conțin informații despre impactul schimbărilor climatice, însă în cele mai multe cazuri acestea nu influențează alegerea

¹⁵ Comunicare pe tema Raportului cu privire la revizuirea politicii europene privind deficitul de apă și seceta.

măsurilor. Se preconizează ca această chestiune să fie abordată mai serios în următorul ciclu de planificare a PMBH.

Managementul riscurilor la inundații face parte din gospodărirea integrată a apelor, și, în consecință, aspectele legate de inundații sunt menționate în planurile de management al bazinelor hidrografice din întreaga UE, în special ca motiv pentru modificarea puternică a unui corp de apă. Al doilea ciclu de PMBH va trebui coordonat cu primele planuri de management al riscului la inundații.

Recomandări adresate statelor membre:

- *să aplice regimuri de flux ecologic pentru a se asigura că autoritățile și utilizatorii cunosc volumul de apă și regimul de curgere necesare pentru a realiza obiectivul unei stări ecologice bune;*
- *să îmbunătățească seturile de date privind cantitatea de apă, disponibilitatea apei și estimările tendințelor cererii pentru ca să poată elabora seturi de măsuri coerente și eficiente;*
- *să integreze aspecte legate de schimbările climatice în planurile de management al bazinelor hidrografice;*
- *să coordoneze pregătirea și consultarea pe tema planurilor de management al riscului la inundații cu al doilea ciclu de PMBH în vederea asigurării coerenței.*

5.5. Rolul esențial al legislației anterioare DCA în ceea ce privește realizarea obiectivelor DCA

Înainte de DCA, politica UE în domeniul apei a abordat presiunile importante asupra mediului acvatic prin adoptarea directivei privind tratarea apelor uzate urbane și a directivei privind nitrații¹⁶. Aceste directive protejează apa împotriva presiunii nutrienților, legată de agricultură, și a dezvoltării urbane, contribuind la realizarea obiectivelor DCA.

Implementarea directivei privind nitrații este destul de avansată în vechile state membre (UE-15), dar mult mai puțin în statele membre care au aderat la UE începând cu 2004 (UE-12) și care beneficiază de perioade de tranziție. Lipsa sprijinului financiar și a unei planificări corespunzătoare sunt principalele blocaje.

Cea mai recentă raportare¹⁷ în temeiul directivei privind tratarea apelor urbane uzate (UWWTD) arată că există sisteme de colectare a apelor uzate pentru 99% din totalul sarcinii poluante a UE-15 și pentru 65% din totalul sarcinii generate în UE-12. Tratarea secundară a avut loc pentru 96% din sarcina aferentă UE-15 și pentru 48% din sarcina aferentă UE-12. O tratare mai riguroasă a avut loc pentru 89% din sarcina aferentă UE-15 și pentru 27% din sarcina generată în UE-12. Disponibilitatea resurselor necesare pentru a acoperi investițiile rămâne un obstacol în calea realizării conformității. Prin urmare, ar trebui să fie promovate soluții tehnice inovatoare și rentabile.

¹⁶ Directiva Consiliului 91/271/CEE privind tratarea apelor urbane reziduale (JO L135, 30.5.91) și Directiva Consiliului 91/676/CEE privind protecția apelor împotriva poluării cu nitrați proveniți din surse agricole (JO L375, 31.12.91).

¹⁷ Cel de-al 6-lea rezumat al Comisiei cu privire la implementarea directivei privind a apele uzate urbane - Documentul de lucru al serviciilor Comisiei SEC (2011) 1561 final (anii de referință 2007/2008).

Poluarea din emisiile industriale este reglementată de Directiva IPPC¹⁸. Ultimul raport de implementare indică faptul că, deși IPPC a determinat simplificarea semnificativă legislației de mediu aplicabile sectorului industrial în multe state membre, prea multe autorizații au valorile limită de emisie (VLE) neconforme cu cele mai bune tehnici disponibile (BAT) și nu garantează o protecție suficientă a mediului acvatic.

Recomandări adresate statelor membre:

- *să consolideze programele de acțiune și desemnarea zonelor vulnerabile în temeiul directivei privind nitrării, să îmbunătățească nivelurile de conformitate în domeniul tratării apelor uzate prin formularea unor planuri de investiții adecvate și să asigure conformitatea VLE cu BAT.*

5.6. Promovarea utilizării raționale, prin măsuri adecvate de stabilire a prețului apei

Transparența, sub forma informațiilor adecvate privind costurile apei, reprezintă baza pentru dezvoltarea politicilor de stabilire a prețului apei care să ofere stimulente corespunzătoare pentru ca utilizatorii să utilizeze eficient apa, în conformitate cu Directiva-cadru privind apa. Cu toate acestea, până în prezent au fost realizate puține progrese în ceea ce privește implementarea unor politici tarifare transparente.

O utilizare eficientă a apei necesită măsurarea volumului de apă folosit. Ratele fixe, tarifele care se bazează pe suprafața irigată sau facturile comune mai multor utilizatori nu reprezintă practic un stimulent pentru utilizarea sustenabilă a apei. În unele state membre, în anumite sectoare, cum ar fi agricultura sau gospodăriile, contorizarea consumului de apă nu este pe deplin implementată.

Recuperarea costurilor financiare ale serviciilor aferente apei, inclusiv costurile de capital, asigură sustenabilitatea pe termen lung a investițiilor. Costurile de mediu și cele ale resurselor sunt, de asemenea, o componentă esențială care asigură recuperarea corespunzătoare a costurilor externe generate de utilizarea și de evacuarea apei. În plus, costul serviciilor aferente apei ar trebui să fie recuperat având în vedere principiul „poluatorul plătește”¹⁹.

Există foarte puține state membre care au implementat o recuperare transparentă a costurilor legate de mediu și de resurse. Recuperarea costurilor este implementată, într-o măsură mai mare sau mai mică, în gospodării și în sectorul industrial. Pentru agricultură, în multe zone, apa este tarificată doar într-o măsură limitată.

Evaluarea PMBH arată calitatea slabă a evaluării costurilor și beneficiilor. Este necesară o îmbunătățire semnificativă în acest domeniu și se impune definirea unei metodologii comune de calcul al costurilor (inclusiv costurile de mediu și cele ale resurselor) și beneficiilor (inclusiv serviciile ecosistemice). În caz contrar, nu va fi posibil nici să se asigure

¹⁸ Directiva 2008/1/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 15 ianuarie 2008 privind prevenirea și controlul integrat al poluării - Directiva privind prevenirea și controlul integrat al poluării, JO L 24, 29.1.2008, p. 8 – 29. Urmează să fie înlocuită de Directiva 2010/75/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 24 noiembrie 2010 privind emisiile industriale (Directiva privind emisiile industriale - IED) începând cu 7 ianuarie 2014. A se vedea http://ec.europa.eu/environment/air/pollutants/stationary/ippc/key_impl.htm.

¹⁹ Comisia a inițiat proceduri privind încălcarea dreptului Uniunii împotriva a 9 state membre care au pus în aplicare o interpretare restrictivă a serviciilor legate de apă limitate la apa potabilă și la tratarea apei.

implementarea unor politici tarifare eficiente, nici să se evite luarea unor măsuri necorespunzătoare și disproporționate.

Recomandări adresate statelor membre:

- *să asigure transparența și echitatea politicilor de stabilire a prețului apei, care să se bazeze pe contorizare;*
- *să îmbunătățească evaluarea rentabilității pentru a asigura recuperarea costurilor.*

5.7. Finanțarea măsurilor

Programele de măsuri ale statelor membre conțin diverse instrumente (juridice, administrative, tehnice, de infrastructură, de formare etc.) și sunt potențial finanțate în moduri diferite. Bugetul public acoperă în principiu o parte a măsurilor, însă și operatorii privați ar trebui să furnizeze fonduri - de exemplu, prin mecanisme de recuperare a costurilor. Fondurile europene – structurale, de coeziune sau PAC - pot contribui, de asemenea, la finanțarea unor măsuri în temeiul Directivei-cadru privind apa.

Propunerea Comisiei pentru un nou Regulament LIFE 2014-2020 include posibilitatea de a cofinanța proiecte care integrează diferite fonduri UE și alte surse financiare într-un proiect unic, de amploare, care să vizeze implementarea măsurilor în temeiul Directivei-cadru privind apa.

Propunerea Comisiei pentru politica de coeziune din perioada 2014-2020 se bazează pe elementele cheie ale DCA și propune condiționalitatea ex-ante pentru utilizarea fondurilor structurale și de coeziune în sectorul apei. Politica de coeziune oferă o oportunitate de aderare la necesitățile de gospodărire a utilizării apei și de implementare a politicii în domeniul apei.

Deciziile privind finanțarea trebuie să corespundă cu prioritățile stabilite în planurile de management al bazinelor hidrografice. Cea mai mare parte a planurilor de management al bazinelor hidrografice conțin informații imprecise cu privire la costurile de implementare a măsurilor și la modul în care acestea urmează să fie finanțate. Mecanismele de finanțare și disponibilitatea fondurilor trebuie identificate atunci când se selectează măsurile. Altminteri, fezabilitatea implementării stă sub semnul întrebării.

Recomandări adresate statelor membre:

- *să alinieze deciziile de finanțare (inclusiv din fondurile UE) la prioritățile și acțiunile identificate în planurile de management al bazinelor hidrografice, inclusiv îndeplinirea cerințelor legislației UE în domeniul apei;*
- *să includă în PMBH și în programele de măsuri costurile măsurilor, autoritățile responsabile și să indice cine suportă costul.*

5.8. Integrarea cu alte politici

Planificarea utilizării terenurilor, agricultura, dezvoltarea urbană, energia hidroelectrică, navigația și protecția împotriva inundațiilor au toate un impact potențial important asupra resurselor de apă. Procesul PMBH oferă o ocazie unică de a interacționa cu aceste sectoare și de a dezvolta un cadru în care aceste activități să se poată derula în mod sustenabil.

Implementarea DCA impune integrarea obiectivelor politicii în domeniul apei în dezvoltarea și planificarea activităților economice care se bazează pe apă.

Mai mult de 90% din planurile de management al bazinelor hidrografice evaluate indică faptul că agricultura reprezintă o presiune semnificativă în bazinul respectiv, inclusiv poluarea din surse punctiforme sau difuze cu materii organice, nutrienți, pesticide și efectele hidromorfologice.

Deși în programele de măsuri figurează o gamă largă de măsuri tehnice, de măsuri netehnice sau de instrumente economice, lipsesc totuși elemente importante (domeniul de aplicare, calendarul și finanțarea). În general, din planurile de management al bazinelor hidrografice nu reiese o intenție fermă de reducere a presiunii exercitate de agricultură și nici de asociere a fermierilor la procesul DCA²⁰. În plus, nu există multe detalii cu privire la modul în care sunt valorificate oportunitățile oferite de programele de dezvoltare rurală.

Propunerile Comisiei pentru reforma PAC²¹ cuprind un anumit număr de elemente care ar putea duce la o îmbunătățire considerabilă a interacțiunii dintre agricultură și politica în domeniul apei. Printre acestea se numără adăugarea DCA, sub rezerva anumitor condiții, la ecocondiționalitate, ecologizarea primul pilon al PAC și un sistem de programare cu politica de dezvoltare rurală care identifică în mod explicit eficiența utilizării apei și gospodărirea apelor drept subprioritățile vizate de programele de dezvoltare rurală.

Articolul 4 alineatul (7) din DCA privind noi proiecte și modificări aduse corpurilor de apă încadrează condițiile în care se poate recurge la compromisuri între protecția resurselor de apă și dezvoltarea economică. Acest alineat condiționează noile modificări în funcție de explicațiile specifice din PMBH. Din cele 116 planuri evaluate care se referă printre altele la excepții, numai 12 planuri se referă la proiectele care intră sub incidența articolului 4 alineatul (7). Deși este evident că există mai multe proiecte, planificate și în desfășurare, care ar putea produce deteriorarea stării corpurilor de apă, acestea nu sunt menționate în planurile de management al bazinelor hidrografice.

Lipsa de referințe la proiecte și programe noi în majoritatea PMBH indică o ocazie ratată pentru dezvoltarea durabilă a activităților economice într-un sistem de gospodărire a apelor cu adevărat integrat.

În contextul articolului 4 alineatul (7), dezvoltarea energiei hidroelectrice merită o atenție specială. Impactul semnificativ al energiei hidroelectrice asupra mediului trebuie tratat corespunzător. Retehnologizarea și extinderea instalațiilor existente ar trebui beneficieze de un statut prioritar în raport cu noile proiecte care ar trebui să se bazeze pe o evaluare strategică la scara bazinului hidrografic respectiv, selectându-se amplasamente optime din perspectiva producției energetice, cu cele mai reduse efecte asupra mediului²².

În mod similar, navigația interioară, deși reprezintă teoretic un mod de transport cu emisii reduse de carbon, poate exercita în egală măsură efecte negative asupra mediului acvatic. În

²⁰ A se vedea website-ul DG ENV în toate limbile oficiale ale UE: „[Guidance for administrations on making WFD agricultural measures clear and transparent at farm level](#)” și „[Handbook on Farm Advisory Systems and water protection](#)”.

²¹ http://ec.europa.eu/agriculture/cap-post-2013/legal-proposals/index_en.htm

²² Document de politică al SCI privind directiva-cadru privind apa și presiunile hidromorfologice. Recomandări pentru o mai bună integrare a politicii (2006).

http://circa.europa.eu/Public/irc/env/wfd/library?!=/framework_directive/thematic_documents/hydromorphology/hydromorphology/ EN 1.0 &a=d

cadrul SCI și al altor procese²³ au fost elaborate orientări detaliate care ar trebui utilizate pentru a se garanta faptul că navigația interioară se dezvoltă în mod durabil, fără a submina obiectivele DCA.

Presiunile de pe uscat influențează starea mediului marin. Măsurile adoptate în conformitate cu planurile de management al bazinelor hidrografice vor contribui la atingerea bunei stări ecologice în conformitate cu directiva-cadru privind strategia pentru mediul marin (MSFD)²⁴. Directiva-cadru privind strategia pentru mediul marin necesită pregătirea, până în 2015, a unui program de măsuri care să beneficieze de pe urma coordonării cu planurile de management al bazinelor hidrografice care vor fi elaborate până în 2015, în al doilea ciclu.

Recomandări adresate statelor membre:

- *să utilizeze procesul PMBH pentru a contura cu precizie cadrul de dezvoltare a activităților economice care se bazează pe apă;*
- *să intensifice cooperarea cu comunitatea agricolă la elaborarea programelor de măsuri pentru a garanta fezabilitatea și acceptarea acestora; să se asigure că sistemul de consiliere agricolă joacă un rol proactiv și să exploateze oportunitățile disponibile în cadrul programelor de dezvoltare rurală;*
- *să stabilească un echilibru între acțiunile voluntare și măsurile obligatorii în sectorul agricol pentru a oferi o bază de referință solidă pentru programele de dezvoltare rurală și cerințele de ecocondiționalitate referitoare la apă ; să crească gradul de încredere în măsurile multifuncționale de reținere naturală a apei;*
- *să coordoneze și să includă în PMBH programele, planurile și proiectele care afectează mediul acvatic (cum ar fi navigația, energia hidroelectrică sau măsurile de protecție împotriva inundațiilor).*

6. CONCLUZII

- Elaborarea și redactarea planurilor de management al bazinelor hidrografice au necesitat eforturi susținute. Cunoștințele noastre despre starea apelor din UE și despre activitățile care le influențează se îmbunătățesc din ce în ce mai mult. Cu toate acestea, evaluarea Comisiei indică faptul că sunt necesare eforturi mai intense pentru a asigura îndeplinirea obiectivelor DCA în ciclurile 2015, 2021 și 2027.
- Există exemple bune de implementare a tuturor aspectelor legate de directiva-cadru privind apa. Prin urmare, statele membre care au rămas în urmă cu aprobarea și implementarea planurilor de management al bazinelor hidrografice au ocazia de a învăța de la celelalte state și, prin urmare, de a recupera întârzierea.

²³ Ibidem. A se vedea, de asemenea, Declarația comună privind navigația interioară și durabilitatea de mediu în bazinul Dunării (2007); Manualul de bune practici privind planificarea sustenabilă în sectorul navigației interioare (2011) din cadrul proiectului PLATINA; Documentul de orientare al Comisiei privind dezvoltarea și gestionarea sustenabilă a căilor de navigație interioară în contextul legislației UE privind natura (2012).

²⁴ Directiva 2008/56/CE de instituire a unui cadru de acțiune comunitară în domeniul politicii privind mediul marin, JO L 164, 25.6.2008.

- Implementarea ar trebui să asigure că gospodărirea apelor se bazează pe o mai bună înțelegere a principalelor riscuri și presiuni manifestate într-un bazin hidrografic, pe baza unei monitorizări adecvate. Acest lucru va determina realizarea unor intervenții rentabile care să asigure aprovizionarea cu apă, sustenabilă și pe termen lung, pentru oameni, economie și natură.
- Comisia va continua să urmărească și să promoveze o cooperare informală fructuoasă cu statele membre și cu părțile interesate în contextul SCI.
- De asemenea, Comisia va urmări la nivel bilateral cu statele membre concretizarea recomandărilor formulate în prezentul raport de implementare și în documentele însoțitoare, continuând să vegheze la respectarea obligațiilor în temeiul directivei-cadru privind apa, după caz.
- Constatările din prezentul raport au fost utilizate pentru a identifica propunerile strategice prezentate în Comunicarea Comisiei privind planul de salvagardare a resurselor de apă ale Europei și vor fi aprofundate în cadrul SCI.